

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

Aika 10.11.2025 18:00 - 21:49

Kokous keskeytettiin ruokailutauon ajaksi klo 19.32–20.07 ja kokoustauon ajaksi klo 21.37–21.42.

Paikka Kaupungintalo, valtuustosali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Osallistujat	McCarron Francis	puheenjohtaja	
	Kari Mika	I varapuheenjohtaja	
	Pakkanen Lasse	II varapuheenjohtaja	
	Nieminen Mira	III varapuheenjohtaja	
	Aaltonen Kalle	valtuutettu	
	Al-Hajj Abdulhafedh	valtuutettu	
	Arvaja Pertti	valtuutettu	
	Basboga Alettin	valtuutettu	
	Bruneau Milla	valtuutettu	
	Elomaa Ville-Veikko	valtuutettu	
	Falk Sonja	valtuutettu	
	Granlund Saija	valtuutettu	
	Halme Juha	valtuutettu	
	Heikkinen Minna	valtuutettu	
	Heromaa-Karjalainen Siru	valtuutettu	
	Jaatinen Satu	valtuutettu	
	Kaikkonen Jouni	valtuutettu	
	Kamula Markku	valtuutettu	
	Karjalainen Pasi	valtuutettu	
	Kastehelmi Minerva	valtuutettu	

Kauko Niko A.	valtuutettu
Koivistoinen Tiina	valtuutettu
Komu Pekka	valtuutettu
Korhonen Seppo	valtuutettu
Laakso Jetta	valtuutettu
Lampinen Minna	valtuutettu
Laukka Tuisku	valtuutettu
Lehto Rami	valtuutettu
Lientola Elisa	valtuutettu
Lindqvist Marko	valtuutettu
Lindroos Mikko	valtuutettu
Loponen Marjo	valtuutettu
Majaniemi Salla	valtuutettu
Markkanen Marju	valtuutettu
Mäkinen Sanna	valtuutettu
Nurminen Pasi	valtuutettu
Pikkarainen Harri	valtuutettu
Putula Toni	valtuutettu
Puusaari Riina	valtuutettu
Pääatalo Oskari	valtuutettu
Rahkonen Hannu	valtuutettu
Rautapää Teresa	valtuutettu
Rive Sami	valtuutettu
Rostedt Juha	valtuutettu
Ruhberg Jukka	valtuutettu
Rusanen Roosa	valtuutettu
Ruuska Sinikka	valtuutettu
Sairomaa Tomi	valtuutettu

Salakka Helena	valtuutettu	
Seesvaara Eero	valtuutettu	
Sorsa Tuomas	valtuutettu	
Tapiola Juha	valtuutettu	
Uosukainen Kimi	valtuutettu	
Vaara Ulla	valtuutettu	
Viinikka Anneli	valtuutettu	
Virrankorpi Janne	valtuutettu	
Virta Sanna	valtuutettu	
Wallenius Jani	valtuutettu	
Suonpää Jouni	varavaltuutettu	valtuutettu Sari Niinistön tilalla
Kyynäräinen Niko	kaupunginjohtaja	
Alho Olli	kaupunkikehitysjohtaja	
Jämsén Virve	vs. sivistysjohtaja	poistui klo 21.45
Keitaanranta Mira	henkilöstöjohtaja /konsernihallinnon johtaja	
Valtavaara Anu	juristi	
Hämäläinen Veera	viestintäjohtaja	
Kaikkonen Miika	nuorisovaltuuston edustaja	
Kovero Anniina	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä	

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Poissa	Niinistö Sari	valtuutettu	
	Laavi Elina	elinvoimajohtaja	
	Virkkunen Pekka	lakiasiaintohtaja	

Kaupunginvaltuuston puolesta

Francis McCarron

Anniina Kovero

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä.

Siru Heromaa-Karjalainen

Sonja Falk

Pöytäkirja on ollut nähtävillä Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa osoitteessa

<http://www.lahti.fi> 19.11.2025

Anniina Kovero

hallintojohtaja

§	Otsikko	Sivu
§ 115	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	6
§ 116	Pöytäkirjan tarkastajat	7
§ 117	Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston kokous- ja seminaariaikataulu 2026	8
§ 118	Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.–30.9.2025	11
§ 119	Valtuustoaloite: Oppimisen tuen uudistukseen tarkoitettujen varojen oikein kohdentaminen	14
§ 120	Sidonnaisuuksien ilmoittaminen	23
§ 121	Vuoden 2026 tuloveroprosentista ja kiinteistöveroprosenteista päättäminen	26
§ 122	Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet	32

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 10.11.2025

§ 115

Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Tämän kokouksen kokouskutsut julkaistiin Lahden kaupungin yleisessä tietoverkossa 29.10. ja 5.11.2025. Kokouskutsut oli mainittuna päivänä toimitettu valtuutetuille sekä niille, joilla hallintosäännön mukaisesti on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Kun lisäksi nimenhuudossa todettiin saapuvilla olevan 59 valtuutettua, kokous todettiin laillisesti kokoon kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja
Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 10.11.2025

nro 9

§ 116

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin valtuutetut Siru Heromaa-Karjalainen ja Sonja Falk.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 10.11.2025

§ 117

Kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston kokous- ja seminaariaikataulu 2026

4283/00.01.02.05/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

hallintojohtaja Anniina Kovero, p. 044 716 1416

valmistelusihteeri Marja Loippo, p. 044 482 6057

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää, että kaupunginvaltuuston vuoden 2026 kevätkauden kokoukset pidetään, jollei kaupunginvaltuusto jonkin kokouksen osalta toisin päättä, kaupungintalon valtuustosalissa (Harjukatu 31) ja lisäksi puheenjohtajan niin päättäessä sähköisenä kokouksena liitteen mukaisesti klo 18.00 alkaen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 321

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin liitteeseen tehdyillä muutoksilla.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, että kaupunginhallituksen vuoden 2026 kokoukset pidetään, jollei kaupunginhallitus jonkin kokouksen osalta toisin päättä, kaupungintalon kaupunginhallituksen salissa (Harjukatu 31) ja lisäksi puheenjohtajan niin päättäessä sähköisenä kokouksena liitteen mukaisesti kello 16.00 alkaen, kuitenkin siten, että kaupunginvaltuuston kokouspäivinä kokous alkaa klo 15.30.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, että kaupunginvaltuuston vuoden 2026 kevätkauden kokoukset pidetään, jollei kaupunginvaltuusto jonkin kokouksen osalta toisin päättä, kaupungintalon valtuustosalissa (Harjukatu 31) ja lisäksi puheenjohtajan niin päättäessä sähköisenä kokouksena liitteen mukaisesti klo 18.00 alkaen.”

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa liitteeseen tehtiin seuraavat muutokset: kaupunginhallituksen 27.4.2026 ja 25.5.2026 kokoukset poistettiin. Lisättiin kaupunginhallituksen kokous 4.5.2026 ja kaupunginhallituksen kokous ja seminaari tiistaille 26.5.2026.

Perusteluosa

Hallintosäännön yleisten määräysten 10 §:n mukaan toimitellaan päättää kokouksensa ajankohdasta ja paikasta.

Esityslistan liitteenä on ehdotus kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston vuoden 2026 kokous-, päiväkoulu- ja seminaariaikataulusta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

yleiskirje, intraan

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 9

Liitteet

- 1 Kokousaikataulu 2026 KV, KH

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 10.11.2025

§ 118

Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.-30.9.2025

1549/02.00.01.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

johtava controller Miia Karetjoki p. 044 482 0656

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-30.9.2025.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 322

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-30.9.2025.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-30.9.2025.”

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa liitteeseen Talouden ja toiminnan seurantaraportti, tehtiin tekninen korjaus s. 41 (kohta kolme): ”Yrityshankinta- ja sijoittumispalveluilla luodaan alueelle yli 130 uutta työpaikkaa.”

Perusteluosa

Kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 413 hyväksymässä talousarvion toimeenpano-ohjeessa on määritetty, että kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle raportoidaan neljännesvuosittain talouden ja toiminnan toteumasta sekä ennusteesta kaupunki- ja konsernitasolla.

Konsernihallinnossa on valmisteltu seurantaraportti, joka sisältää Lahden kaupungin talouden ja toiminnan näkymän, Lahti-konsernin välitilinpäätöksen ja tytäryhteisöjen osavuosikatsaukset. Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedokseen ja lähettää sen edelleen kaupunginvaltuuston tiedoksi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

- 2 Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.-30.9.2025 KV

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 10.11.2025

§ 119

Valtuustoaloite: Oppimisen tuen uudistukseen tarkoitettujen varojen oikein kohdentaminen

2748/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

palvelupäällikkö Janina Mäntymaa p. 044 4163 159

palvelupäällikkö Piia Larinen p. 040 7002 340

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 27.10.2025

§ 326

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää, antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 15.10.2025

§ 117

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

sivistysjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Kristillisdemokraattinen valtuustoryhmä 9.6.2025:

”Oppimisen tuki muuttuu esi- ja perusopetuksessa tullen voimaan 1.8.2025.

Uudistuksen myötä entinen kolmiportainen tuki jää historiaan. Tavoitteena on, että jatkossa lapsi tai nuori saa tukea mahdollisimman varhain ja ensi sijassa omassa opetusryhmässään. Samaan aikaan opettajien vastuu tukitoimien toteuttamisessa kasvaa. Uudistuksella hallitus tavoittelee työrauhan, kouluhyvinvoinnin sekä oppimistulosten paranemista.

Tuessa on lakisääteisiä uusia velvoitteita ja rajoituksia, jotka täytyy toteuttaa oikein.

Uudessa oppimisen tuessa tukimuodot jaetaan ryhmämuotoisiin ja oppilaskohtaisiin

tukitoimiin. Jokaisen opettajan tulee suunnitella opetuksensa jatkossa siten, että huomioi opettamiensa ryhmien erityistarpeet ja rakentaa opetuksensa tukemaan niitä. Tämän voi toteuttaa monin eri tavoin, kunhan pidetään huoli siitä, että tarpeellista tukea järjestetään. Uudistus siis vahvistaa lapsen ja oppilaan oikeutta saada ryhmässä toteutettavia tukimuotoja, kuten opettajan antamaa yleistä tukiopetusta, opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta tai erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä. Tuen uudistuksessa vahvistetaan oppimisen edellytyksiä tukevan toimintakulttuurin merkitystä. Sen lähtökohtana on inklusiivisen toimintakulttuurin kehittäminen ja ryhmäkohtaisesti toteutettavat järjestelyt sekä näiden johtaminen.

Toimintakulttuurin muutos ei voi tapahtua ilman muutoksia. Kun velvoite on uusi, muutos vaatii työtä. Työ vaatii tekijöitä ja työvälineitä. Tästä johtuen opetuksen järjestäjälle tuleeikin velvollisuus varata tietty resurssi ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin. Tämä resurssi on 0,122 x koulun oppilasmäärä, mikä tarkoittaa esimerkiksi 400 oppilaan koulussa 49 tuntia ryhmäkohtaista tukea normaalien tuntien lisäksi/yhteyteen. Mikäli nämä ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä, tulee oppilaalle lisäksi järjestää oppilaskohtaista tukea joko säännöllisesti erityisopettajan tai erityisluokanopettajan pitämänä. Lisäksi osana uudistusta, elokuusta alkaen yleisopetuksen ryhmissä saa olla maksimissaan viisi oppilaskohtaista tukea saavaa oppilasta.

Tämän uudistuksen toteutukseen kunnille kohdennetaan pysyvää vuosittaista rahoitusta valtionosuuksina 100 miljoonaa euroa. Lahden osuus tästä valtion uudesta tuesta sivistyspalvelualueelta saadun tiedon mukaan on 1,6 miljoonaa euroa. Huomattavaa on, että kunnille tuleva rahoitus on yleiskatteellista ja se tarkoittaa sitä, että kunnat päättävät itse rahoituksen kohdentamisesta.

Koska lainsäädäntö asettaa selkeitä velvoitteita tuen järjestämiseen ja

toteuttamiseen, rahoitus pitää kohdentaa kokonaisuudessaan esi- ja perusopetusta antavien yksiköiden tarpeisiin tässä asiassa, sillä ilman lisäeuroja ei voi esimerkiksi palkata lisää opettajia, erityisopettajia ja erityisluokanopettajia, perustaa uusia pienryhmiä eikä lisätä jakotunteja ja tukiopetusta.

Ryhmäkohtainen tuki vaatii siis toimiakseen resursointia. Tukimuodot ovat käytännöllisiä: samanaikaisopettajuutta ja yhteisopettajuutta voi toteuttaa, kun opettajia on ryhmällä käytössä kaksi. Kielitietoinen opetus ja lukutaidon tai tarkkaavuuden tukeminen vaativat lisäksi usein eriyttäviä paperi- ja sähköisiä materiaaleja, sermejä, eriyttäviä tiloja sekä henkilöstön koulutuksia. Koulukielen opetusta oppiaineiden yhteydessä voidaan antaa pienelle ryhmälle, tukiopetusta voidaan antaa myös oppituntien ulkopuolella ja erityisopettajan opetusta muun opetuksen yhteydessä - nämäkin vaativat ihmisiä ja työtunteja ja yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Ryhmäkohtainen tuki on toimintakulttuurin muutos, joka ei synny tyhjästä eikä varsinkaan, jos eriyttävät materiaalit tai henkilötyötunnit vähenevät.

Esitämme, että resursoimme täysimääräisesti valtion oppimisen tuen uudistukseen varaamat rahat tämän muutoksen läpiviemiseen. Näin turvaamme, että oppimisen tuen uudistus kohdentuu asianmukaisesti ja kouluille saadaan materiaali- ja henkilöstöresurssia esim., vakinaistamalla ns. koronarahalla hankittuja lisäresursseja tai rekrytoimalla mahdollista uutta henkilöstöä ja kustantamalla yhteis-, samanaikais- ja tukiopetuksia.

Lisäksi tällä rahalla on opettajien mahdollista hankkia tarvitsemiaan eriyttäviä materiaaleja ja oppimisalustoja opetukseen. Tämä on tehtävä ajoissa, vaikka tietyt yksityiskohdat vielä ovat epäselviä. Haluamme myös korostaa, että tämä valtuustoaloite on syytä käsitellä pikaisesti, jotta ryhmäkohtainen tuki ja toimintakulttuurin muutos saadaan käyntiin lukuvuoden 2025–2026 alusta.

Tämä on tuen muutoksella tavoitellun oppimistulosten parantumisen ja koulurauhan kohentumisen kannalta olennaista ja lahtelaisten lasten ja nuorten kiistaton etu. Mikäli ryhmäkohtaisen tuen suunnittelu ja resursointi on jo suunniteltu, toivomme saavamme siitä selvityksen. Ryhmäkohtaisen tuen resursointi pitää tehdä näkyväksi, sillä on viimekädessä valtuuston vastuulla, että se toteutuu.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Oppimisen tukea koskeva lakimuutos astui voimaan 1.8.2025, mutta huomattava on, että pidennettyä oppivelvollisuutta koskeva lakimuutos astuu voimaan vasta 1.8.2026. Laissa on siis siirtymäaika 31.7.2026 saakka, johon mennessä kaikki vanhan lain mukaiset tuen käytännöt, järjestelyt ja päätökset tulee tarkastaa ja muuttaa uuden lain mukaisiksi. Uudistus korvaa aiemman kolmiportaisen tuen mallin ja velvoittaa järjestäjiä toteuttamaan tuen uudessa muodossa, jossa tukitoimet jaetaan ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Lukuvuonna 2025–2026 oppilaita on molempien tukimuotojen piirissä. Kuten aloitteessa todetaan, lain mukaan opetuksen järjestäjän velvollisuutena on varata kouluittain resurssia perusopetuksen ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin 1.8.2025 alkaen. Tämä resurssi määritellään laskennallisesti 0,122 vuosiviikkotuntia / oppilas / viikko. Lain edellyttämä vähimmäistuntimäärä ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin on velvoittava, eikä ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin kohdistettavaa tuntiresurssiin muuta opetusta. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen lisäksi resurssia tulee varata oppilaskohtaisiin tukitoimiin, mutta tämän resurssin määrää ei säädellä lain tai opetussuunnitelman tasolla samalla tavalla.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa tai opetukseen osallistumisen edellyttämät oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet perusopetuslain 31 §:n nojalla annettuina. Tavallisessa opetusryhmässä saa tuen tarkistamisen jälkeen olla yhtä opettajaa kohden viisi sellaista oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.

Lahden kaupungin perusopetuksessa oppimisen tuen uudistukseen on varauduttu syksystä 2024 lähtien. Resurssitarkastelu kouluittain toteutettiin lakiuudistuksen allekirjoittamisen, opetussuunnitelman muutosmääräyksen sekä asetuksen opettajien kelpoisuudesta tultua julki keväällä 2025. Tarkastelun myötä Lahdessa on kohdennettu perusopetukseen lisäresurssia 1,52 M€ lukuvuodelle 2025–2026. Tällä on palkattu kaksi sairaalaopetuksen konsultoivaa opettajaa sekä annettu kouluille 586 vuosiviikkotuntia käytettäväksi ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin. Keväällä 2025 rehtoreiden kanssa keskusteltiin tarvittavasta henkilökunnasta suhteessa koulujen nykyiseen resurssiin sekä suhteessa erityisopettajien kelpoisuuksiin. Kouluille rekrytoitiin 20 uutta opettajaa tai tunteja annettiin nykyisille viranhaltijoille lisätunneiksi. Valtakunnallinen pula kelpoisista erityisopettajista huomioitiin rekrytointivaiheessa ja osa kouluista päätyi palkkaamaan kelpoisen luokan- tai aineenopettajan resurssiopettajaksi ennemmin kuin kelpoisuutta vailla olevan erityisopettajan. Ryhmäkohtaisena tukitoimena annetaan tällöin tukiopetusta tai opetuskielen tukiopetusta. Kouluilla on kuitenkin varmistettu riittävä erityisopettajan antama opetus jo aiemmin olleen resurssin avulla. Erityisopetukseen ja oppimisen tukeen liittyvää materiaalia on uusittu kevään ja kesän aikana yhtenäistämällä ja uudistamalla välineistöä. Tilauksissa on huomioitu

myös kalusteisiin liittyvät tarpeet ja tarvittavia lisätilauksia on tehty vielä syksyn 2025 aikana.

Erityisopettajat ja resurssiopettajat rekrytoitiin lukuvuodelle 2025–2026 määräaikaikaisina, sillä tarvittavien virkojen perustaminen kevään 2025 aikana ei ollut aikataulullisesti mahdollista. Kokonaisuudessaan erityisopettajavirkojen tarve tarkistetaan syksyn 2025 aikana osana normaalia virkatarveselvitysprosessia ja mahdolliset vakinaiset virat tulevat auki tammikuussa 2026.

Koulutuksellisen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta lisääviin toimiin myönnetyn erityisavustuksen rahoituskausi on 2024–2027. Tätä erityisavustusta ei voida laskea osaksi ryhmäkohtaisia tukimuotoja, vaan se on ns. ylimääräistä hankerahaa. Lahden esi- ja perusopetukseen myönnetty avustus vuosille 2024–2027 on yhteensä 4 023 000 €. Valtion erityisavustuksen määräytymiseen vaikuttavat kunkin koulun alueella asuvien 30–54-vuotiaiden vain perusasteen suorittaneiden osuus ikäluokasta, työttömyysaste ja vieraskielisen väestön osuus.

Perusopetuksessa tukea on jaettu kolmen painopisteen mukaan: oikea-aikainen ja riittävä tuki alkuopetuksessa, alueellinen ja koulujen välinen tasa-arvon edistäminen ja inklusion edistäminen sekä erityisluokilta yleisopetukseen siirtymisen tukeminen. Tukea on käytetty erityisopettajien, resurssiopettajien sekä koulunkäynninohjaajien palkkaamiseen.

Esiopetuksessa oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki tarkoittaa ratkaisuja, joita lapsi tarvitsee oppimisessa ja opetukseen osallistumisessa. Kaikissa esiopetusryhmissä tulee toteuttaa oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä osana esiopetuksen perustoimintaa. Oppimisen edellytyksiä tukevilla opetusjärjestelyillä tarkoitetaan esimerkiksi opetusryhmien muodostamista siten, että opettajan on mahdollista ottaa huomioon lapsiryhmän tarpeet ja vahvuudet, toiminnan eriyttämistä lasten moninaiset tarpeet ja edellytykset huomioon ottaen sekä kielitietoista opetusta. Oppimisen edellytyksiä tukeviin pedagogisiin

järjestelyihin kuuluvat mm. selkeän ja ennakoitavan päivärytmin luominen ja sensitiiviset ja saavutettavat vuorovaikutus- ja kommunikointitavat mm. puhetta tukevat ja korvaavat kommunikointimenetelmät, kuten viittomat, kuvat tai erilaiset teknologiset ratkaisut.

Oppimisen edellytyksiä tukevilla rakenteellisilla järjestelyillä mahdollistetaan tarvittaessa pedagogisten järjestelyiden toteuttaminen ryhmässä. Rakenteellisiin järjestelyihin kuuluu tilojen esteettömyyttä edistävien järjestelyjen toteuttaminen lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti. Rakenteellisia järjestelyjä ovat myös ryhmän lapsimäärän pienentäminen sekä henkilöstön mitoittamiseen ja/tai rakenteeseen liittyvät ratkaisut, jotta esiopetukselle asetetut tavoitteet voidaan ryhmässä saavuttaa. Ryhmässä voi työskennellä esimerkiksi avustavaa, ryhmäkohtaista henkilöstöä.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja on resursoitava ja annettava suunnitelmallisesti oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden lisänä. Esiopetuksessa ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat yleinen tukiopeus, opetuskielen tukiopeus ja erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä.

Lapsella on oikeus saada lapsikohtaisia tukitoimia viipymättä, jos oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä. Lapsikohtaiset tukitoimet järjestetään tuen tarpeen arvioinnin ja tukea koskevan päätöksen perusteella lapsen etu huomioon ottaen ensisijaisesti lapsen omassa esiopetuksen toimipaikassa. Lapsikohtaiset tukitoimet esiopetuksessa ovat säännöllinen/kokoaikainen erityisopettajan antama pienryhmässä, tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erilaiset apuvälineet.

Lahden kaupungin esiopetuksessa oppimisen tuen uudistuksen mukaista toimintakulttuuria on alettu suunnitella perusopetuslain muutosten allekirjoittamisen ja opetussuunnitelman perusteiden muutosmääräyksen jälkeen alkuvuodesta 2025 alkaen. Suunnittelussa on hyödynnetty esiopetusta edeltävästä

varhaiskasvatuksesta saatua tietoa lasten tuen tarpeista. Oppimisen edellytyksiä tukevana rakenteellisena opetusjärjestelynä varhaiskasvatuksen avustajien sijoittumisessa on huomioitu tiedossa olevat esiopetusryhmien ryhmäkohtaiset avustajatarpeet. Esiopetusryhmässä voi toimia muun mitoitukseen laskettavan henkilöstön lisäksi myös tuen resurssihoitaja.

Varhaiskasvatuksen erityisopettajia on lisätty lukuvuonna 2025–2026. Erityisopettajien sijoittumisessa on huomioitu esiopetusryhmien tarpeet ryhmäkohtaisena tuen muotona annettavalle erityisopettajan opetukselle. Oppimisen edellytyksiä tukevien rakenteellisten opetusjärjestelyjen ja ryhmäkohtaisten tuen muotojen riittävyttä arvioidaan lukuvuoden aikana.

Päiväkotien ja varhaiskasvatuksen erityisopettajien käytössä olevaa oppimisen tukeen liittyvää materiaalia on kartoitettu kevään ja alkusyksyn aikana. Tämän kartoituksen pohjalta tämän ja tulevan lukuvuoden aikana on suunniteltu välineiden ja materiaalien yhtenäistämistä ja uudistamista.

Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen uudistuksen mukaisten tuen muotojen ja tukitoimien järjestämiseen liittyvät kustannukset esiopetuksessa ovat 300 000 € vuodelle 2025 ja 700 000 € vuodelle 2026. Henkilötyövuosina vaikutus on 15 työntekijää.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

- 3 KD:n valtuustoryhmän valtuustoaloite: Oppimisen tuen uudistukseen tarkoitettujen varojen oikein kohdentaminen (peitetty)

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 10.11.2025

§ 120

Sidonnaisuuksien ilmoittaminen

406/00.00.03.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

tarkastusjohtaja Reijo Ollikka p. 050 559 4016

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

tarkastuslautakunta

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee liitteenä olevat sidonnaisuusilmoitukset ja sidonnaisuusilmoituksissa tapahtuneet muutokset tiedoksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Tarkastuslautakunta, 29.10.2025

§ 59

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

tarkastusjohtaja Ollikka Reijo

Päätösehdotus

Tarkastuslautakunta saattaa valtuustolle tiedoksi annetut sidonnaisuusilmoitukset (liite).

Perusteluosa

Kunnan luottamushenkilön ja viranhaltijan on kuntalain 84 §:n mukaisesti tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa.

Lahdessa velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksista koskee kaupunginhallituksen jäseniä, rakentamislain (751/203) ja alueidenkäyttölain (132/1999) tarkoittamia tehtäviä hoitavan toimielimen jäseniä, kaupunginvaltuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kaupunginjohtajaa, sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Ilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Henkilön on myös ilmoitettava viivytyksettä sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset.

Kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvan luottamustoimen tai tehtävän päättyessä henkilöä koskevat tiedot on poistettava rekisteristä ja tietoverkosta.

Tarkastuslautakunnan 12.8.2025 hyväksymän arviointisuunnitelman mukaan saapuneet uudet sidonnaisuusilmoitukset, muutokset ja täydennykset tuodaan tarkastuslautakunnan käsiteltäväksi ilmoitusta seuraavassa kokouksessa. Sidonnaisuusilmoitukset tai niissä tapahtuneet muutokset saatetaan valtuustolle tiedoksi kaksi kertaa vuodessa, keväällä ja syksyllä.

Tarkastustoimisto on alkaneen valtuustokauden osalta hankkinut kaupungin käyttöön ilmoituksen antajan vahvaan tunnistautumiseen perustuvan sidonnaisuusilmoitusohjelman (sidonnaisuudet.fi).

Velvollisuus sidonnaisuusilmoituksen antamiseen on tällä hetkellä 82 luottamushenkilöllä ja viranhaltijalla. Sidonnaisuusilmoituksen on antanut 80 henkilöä.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 9

Sidonnaisuusilmoitus puuttuu vielä kaupunkiympäristölautakunnan varajäsen Elisa Leonoffilta sekä rakennus- ja ympäristölupalautakunnan varajäsen Taito Rinteelältä.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

4 Sidonnaisuusilmoitukset: tiedoksi valtuusto syksy 2025

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 9

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 10.11.2025

§ 121

Vuoden 2026 tuloveroprosentista ja kiinteistöveroprosenteista päättäminen

48/02.01.00.01/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Mörsky Tiina p. 050 383 6502

controller Markkola Katja p. 050 383 6456

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Samalla kaupunginvaltuusto päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää vahvistaa vuoden 2026 tuloveroprosentiksi 8,6

ja vahvistaa vuoden 2026 kiinteistöveroprosentit seuraavasti:

- yleinen kiinteistövero 1,45
- maapohja 1,38
- vakituinen asuinrakennus 0,62
- muu kuin vakituisen asumisen kiinteistö 1,95
- rakentamaton rakennuspaikka 6,00
- yleishyödyllinen yhteisö 0,60
- voimalaitos 3,10.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Käsittely

Keskustelun kuluessa valtuutettu Juha Tapiola teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Muutosesitykseni vuoden 2026 tuloveroprosenttiin ja kiinteistöveroihin

- tuloveroprosentti 8,1 %

Kiinteistöverot

- yleinen kiinteistön veroprosentti 1,35 %

- maapohja 1,35 %

- vakituinen asuinrakennus 0,60 %

- muu kuin vakituinen asuinrakennus 1,35 %

- rakentamaton rakennuspaikka 4,00 %”

Ehdotusta kannatettiin.

Keskustelun kuluessa valtuutettu Tuomas Sorsa teki seuraavan muutosehdotuksen:

”Esitetyistä veronkorotuksista luovutaan ja verotuksen taso säilytetään eri veroluokkien osalta nykyisellään.”

Ehdotusta kannatettiin.

Julistettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että valtuutettu Juha Tapiola mm. valtuutettu Mikko Lindroosin kannattamana oli tehnyt kokouksen ensimmäisen kannatetun muutosehdotuksen ja valtuutettu Tuomas Sorsa mm. valtuutettu Sonja Falkin kannattamana oli tehnyt kokouksen toisen kannatetun muutosehdotuksen. Tämän jälkeen puheenjohtaja totesi, että koska molemmat kannatetut muutosehdotukset ovat samansisältöiset, kokouksessa ensin tehty ja kannatettu valtuutettu Tapiolan muutosehdotus asetetaan kaupunginhallituksen päätösehdotusta vastaan. Puheenjohtajan selostus hyväksyttiin.

Tämän jälkeen puheenjohtaja esitti äänestettäväksi siten, että ne, jotka kannattavat kaupunginhallituksen ehdotusta, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat valtuutettu Tapiolan muutosehdotusta, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritetussa äänestyksessä todettiin, että kaupunginhallituksen ehdotusta kannatti 47 valtuutettua ja valtuutettu Tapiolan muutosehdotusta 11 valtuutettua yhden valtuutetun pidättäytyessä äänestämästä. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä: Liite 1 121 §.

Kaupunginvaltuusto näin ollen hyväksyi kaupunginhallituksen ehdotuksen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 03.11.2025

§ 333

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto päättää vahvistaa vuoden 2026 tuloveroprosentiksi 8,6 ja vahvistaa vuoden 2026 kiinteistöveroprosentit seuraavasti:

- yleinen kiinteistövero 1,45
- maapohja 1,38
- vakituinen asuinrakennus 0,62
- muu kuin vakituisen asumisen kiinteistö 1,95
- rakentamaton rakennuspaikka 6,00

- yleishyödyllinen yhteisö 0,60
- voimalaitos 3,10.

Samalla kaupunginvaltuusto päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.”

Käsittely

Asian käsittelyn kuluessa jäsen Kalle Aaltonen esitti asian hylkäämistä. Esitys raukesi kannattamattomana.

Perusteluosa

Kuntalain (410/2015 § 111) mukaan valtuusto päättää kunnan tuloveroprosentista ja kiinteistöveroprosenteista sekä muiden verojen perusteista.

Lain verotusmenettelystä (1558/1995 § 91 a) sekä kiinteistöverolain (654/1992 § 11) mukaan kunnan tulee ilmoittaa tuloveroprosentin ja kiinteistöveroprosenttien suuruus Verohallinnolle viimeistään verovuotta edeltävän vuoden marraskuun 17. päivänä. Tuloveroprosentti ilmoitetaan prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella ja kiinteistöveroprosentit prosenttiyksikön sadasosan tarkkuudella. Jos ilmoitusta ei toimiteta määrärajassa, verotuksessa voidaan noudattaa edellisen vuoden prosentteja.

Osana talouden lisäsopeutustoimia kunnallisveroprosenttia nostetaan 0,5 prosenttiyksikköä 8,6 prosenttiin. Korotuksen arvioitu vaikutus vuoden 2026 kunnallisverotuloihin on noin 13,0 milj. euroa. Kiinteistöveroprosentteja nostetaan 0,02–2,00 prosenttiyksikköä lukuun ottamatta yleishyödyllisen yhteisön ja voimalaitosten kiinteistöveroa. Korotuksen arvioitu vaikutus vuoden 2026 kiinteistöverotuloihin on noin 2,5 milj. euroa.

Lahden veroprosentit 2025 ja vuodelle 2026 esitettävät veroprosentit:

				Kiinteistöveroprosenttiväli t	
Lahden kaupunki	2025	Esitys 2026	Muutos	2025	2026

Tuloveroprosentti	8,1	8,6	+0,5		
Yleinen kiinteistövero	1,35	1,45	+0,10	0,93–2,00	0,93–2,00
Maapohja	1,35	1,38	+0,03	1,30–2,00	1,30–2,00
Vakituinen asuinrakennus	0,60	0,62	+0,02	0,41–1,00	0,41–1,00
Muu kuin vakituinen asuinrakennus	1,35	1,95	+0,60	0,93–2,00	0,93–2,00
Rakentamaton rakennuspaikka	4,00	6,00	+2,00	2,00–6,00	2,00–6,00
Yleishyödyllinen yhteisö	0,60	0,60	-	0,00–2,00	0,00–2,00
Voimalaitos	3,10	3,10	-	0,93–3,10	0,93–3,10

Verotulolaskelmat ja verotulojen kehitys

Kunnallisverokertymä vuodelle 2026 on arvioitu olevan 241,9 milj. euroa, jossa kasvua edellisvuoteen verrattuna on noin 12,1 %. Kertymään vaikuttavat positiivisesti tuloveroprosentin korotus sekä muun muassa työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähennyskelpoisuuden, työhuonevähennyksen ja työsuhtepolkupyöräedun verovapauden poistaminen. Kertymään vaikuttavat negatiivisesti muun muassa työn verotuksen keventäminen ja ylimmän marginaaliveroasteen alentaminen. Nämä veroperustemuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien verotuottoon kompensoidaan nettomääräisesti kunnille valtionosuuksien kautta.

Veropohjaan ja siten kunnallisverokertymään vaikuttavat väestörakenteen ja työllisyyden kehitys. Työ- ja elinkeinoministeriön työmarkkinaennuste 20.5.2025 ennakoi vuosille 2026–2027 työllisyyden kasvua.

Yhteisövero on osakeyhtiöiden ja muiden yhteisöjen maksama tulovero, jonka määrä on 20 prosenttia yhteisön verotettavasta tulosta. Yhteisövero tilitetään valtiolle ja kunnille säädettyjen jako-osuuksien perusteella. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan verovuonna 2026 kuntien jako-osuus on 22,90 prosenttia yhteisöverokertymästä (verontilityslaki 532/1998 § 12 f, 1301/2022).

Yhteisöveron tuottoarvio vuodelle 2026 on 25,7 milj. euroa, jossa on kasvua edellisvuoteen noin 1,9 prosenttia. Yhteisöveron kehitykseen liittyy paljon

epävarmuutta. Talouskasvua ja erityisesti vientimarkkinoita hidastavat muun muassa Yhdysvaltojen asettamat tullit.

Yhteisöverokantaa alennetaan kahdella prosenttiyksiköllä 18 prosenttiin vuonna 2027. Muutos kompensoidaan kunnille muuttamalla yhteisöveron jako-osuuksia, joten muutos on kuntien rahoitusaseman näkökulmasta neutraali.

Kiinteistöverolain (654/1992, § 1–11) mukaan kiinteistövero on kiinteistöveroprosentin mukainen osuus kiinteistön arvosta. Verovelvollinen on kalenterivuoden alkaessa kiinteistön omistaja tai omistajan veroinen haltija. Kiinteistövero maksetaan kiinteistön sijaintikunnalle.

Kiinteistöveron tuottoarvio vuodelle 2026 on 49,8 milj. euroa, jossa nousua kuluvaan vuoteen nähden on 4,7 prosenttia. Kiinteistöverotulojen nousu johtuu kiinteistöveroprosenttien korotuksista.

Hallitus valmistelee kiinteistöverouudistusta, jonka tavoitteena on korjata kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Hallituksen esitys on tarkoitus esitellä eduskunnalle viikolla 44 (27.10.–2.11.2025).

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: talouspalvelut

Liitteet

5 EVA veroprosentit 2026

6 Äänestysluettelo KV 10.11.2025 § 121 Liite 1

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 10.11.2025

§ 122

Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet

73/00.01.01.03/2025

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää seuraavat kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet kaupunginhallituksen käsiteltäväksi:

- Lahden Perussuomalaisten valtuustoryhmän valtuutettu Tuomas Sorsan ym. valtuustoaloite: Lahden kaupunki keskeyttää välittömästi Trion vaihtopysäkkikokeilun suunnittelun ja keskittää tältä osin resurssit joukkoliikennejärjestelmän kustannustehokkuuden parantamiseen nykyisten keskustan liikenneratkaisujen ympärille.
- Valtuutettu Kalle Aaltosen valtuustoaloite: Yritysten taloudellisten vahinkojen kohtuullistaminen kaupungin kokeiluissa.

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto lähettää aloitteet kaupunginhallituksen käsiteltäviksi.

Perusteluosa

Hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 9 §:n mukaan kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus, ilmoitettuaan siitä aikaisemmin puheenjohtajalle, tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle se jälkeen, kun se on esitelty valtuustolle.

Kaupunginvaltuusto
Pöytäkirja

nro 9

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

kirjaamo

Liitteet

- 7 Lahden Perussuomalaisten valtuustoryhmän valtuustoaloite Lahden kaupunki keskeyttää välittömästi Trion vaihtopysäkkikokeilun suunnittelun ja...
- 8 Valtuutettu Kalle Aaltosen valtuustoaloite: Yritysten taloudellisten vahinkojen kohtuullistaminen kaupungin kokeiluissa

Kaupunginvaltuusto

Pöytäkirja

nro 9

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 115, § 116, § 117, § 118, § 119, § 120, § 121, § 122

Lahden kaupunki

MUUTOKSENHAKUKIELTO

oikaisuvaatimus/kunnallisvalitus

Koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, kuntalain 136 §:n nojalla tästä päätöksestä ei saa tehdä oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta.

Lahden kaupunki

Harjukatu 31, PL 202

15101 Lahti

03 814 2355

kirjaamo@lahti.fi

www.lahti.fi

0149669-3